

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. nr 20

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
N-rii de Duminecă pe an
— 4 coroane. —
Pentru România și
străinătate pe an:
40 franci.

Manuscripte nu se napolază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. nr 20

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefermate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Justiție sarafoffistă.

Manoperele criminale ale anarhiștilor din Peninsula-Balcanică au revoltat lumea întreagă.

Omorirea nenorocitului *Fitowsky* și a patriotului român *Mihăileanu*, se prezintă ca culminația îndrăsnelii criminale, agresiunii și violenței brutale, ce nu cunoaște nici un fel de hotare.

Bulgaria, patria și cuibul criminalilor, unde banditismul se confundă cu patriotismul, strânsă de opinia publică europeană, presionată din toate părțile, după o șovăială — ce denotă puțină bunăcredință, — după sguduirii interne puternice, se declară gata de a se degaja de solidaritatea cu asasinii săi naționali, solidaritate ce i-se impută.

Complicii asasinilor „patrioți” bulgari, autorii morali ai crimelor din București, marii vinovați, faimosul *Sarafoff*, președintele comitetului macedonian și tovarășii săi, sunt, în sfârșit, dați în judecată și puși în fața Curții cu jurați din Sofia.

Un moment de seriozitate, de conștiința datoriei, a dovedit printre acești miniștri bulgari; și se aștepta cu mare interes rezultatul procesului. Căci vorba e de rehabilitarea demnității statului bulgar, atât de lăptosă prin fiii săi; vorba e tot-odată de a se da o lecție banditismului, care amenință a deveni o caracteristică organică a poporului slavo-mongol din dreapta Dunării; vorba e de a se călca și zdrobi cuibul de viespi, care tulbură și otrăvește situația din Balcani.

Procesul s'a judecat. Dar a fost dejuns ca acușatul să tăgăduiască totul, pentru a fi serbătorit de ple-

bea capitalei bulgare, achitați fiind cu unitamite de voturi de jurați. Printr'acest verdict, bandiții devin eroi național și omorul se justifică prin „justiție”.

Din incidentul acesta penibil și înjositor, ni-se prezintă cu destulă claritate sdruncinarea moralului, moralității publice în Bulgaria.

Despre justiție, în accepțiunea sa pură, nu poate fi vorba aci. E vorba însă, de influențele care provoacă înclinarea câmpanei Zeiței: Este terorizarea plebei miserabile, sau este dispoziția sufletească în întreg poporul bulgar coplesită de „patriotismul” banditist?

Ori care ar fi din aceste două cazuri, egal de desolatoare, constatăm că prin faptul dării în judecată alui *Sarafoff* și a companiștilor săi, guvernul bulgar a ținut să-și salveze situația, în special față cu România, dând satisfacție pentru ofensa ce i-a adus.

Dacă însă poporul bulgar, justiția, opinia publică bulgară, nu vreau sau nu pot să intre între popoarele culte decât cu cuțitul în mână, acești nimori poliției, acest neam sălbatic care în fanatismul și imbecilitatea sa trece ori ce margini, nu va întârzia să se sdrobească singur sub povara crimelor sale.

Dacă Bulgarii vor continua pe aceeași cale și de aci înainte, discreditul desăvârșit are să-i omoare, să-l nimicească, căci prin crimă nu se întemeiază state, nu se justifică idealuri...

Sarafoff, la noua reconstituire a comitetului macedonian a căzut dela presidenție cu un vot. Să fie acest vot începutul sfârșitului terorismului criminal?

În ori-ce caz, de astă-dată încă, în procesul lui *Sarafoff* s'a dovedit

că nici justiția bulgară nu e mai demnă, decât „politica” sarafoffistă.

E timpul unei reacțiuni europenești în principatul bulgar sau a punerii subepitropie a nevrედnicilor de libertate!

Ziua aniversară a Monarchului. *Măne, 18 August st. n., Majestatea Sa preabunul nostru Monarch împlinește 71 ani ai vârstei Sale, încoronate de fapte mari și mărețe, de opere ilustre și neperitoare, din cari numai bine și fericire s'a revărsat asupra tuturor popoarelor din marea împărăție habsburgică. Ca în toți anii, așa și de astădată — această zi însemnată va fi serbată cu pompă deosebită, cu reverință și cu loialitatea cea mai sinceră de supușii pururea credincioși ai Majestății Sale. Din acest incident memorabil, ca pretutindeni între granițele monarchiei, și în catedrala din Arad, sfânta liturgie va fi urmată de doxologia obicnuită, pentru îndelunga viață a Majestății Sale.*

Saptezeci-și-unul de ani sunt mulți în viața omului muritor. Dorința ferbinte a tuturor popoarelor monarchiei e însă, ca preabunului nostru Monarch — cei mulți înainte să-și fie rezervați, cu cea mai deplină fericire, pentru salutea și fericirea popoarelor Sale, cari aceeași iubire îi manifestă în această zi mare, dela o margine la cealaltă a împărăției.

Administratorul episcopesc din Timișoara. După-cum află „*Branik*”, patriarhul *Brancovic* a recomandat guvernului pentru administrarea eparchiei sârbești a Timișoarei pe episcopul de Buda. Guvernul primind această recomandățiune, foaia oficioasă va anunța în proximitate numărul numirea episcopului *Bogdanovic* de administrator al episcopiei de Timișoara.

„Societatea teatrală română și vrăjmașii ei”. Sub acest titlu se ocupă „*Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt*” la loc de frunte de exploziile preselor maghiare la adresa adunării Societății noastre pentru fond de teatru dela Șimleu. Confratele german reflectând șovinismul, cari cer guvernului să împiedece formarea de teatru român, provocându-se la art. 44. §. 26 al legii din 1868, conchide:

„Noi, natural, n'avem nici un interes direct pentru înființarea unui teatru român; dar' avem un viu interes, ca cele mai neapărate pretenții, de drept, dreptate și de adevărată rațiune de stat, în patria noastră, să fie îndeplinite de locurile competente”.

Românii și Ungurii.

În revista „*Franco-Italiană*” pe luna August 1901, ce se publică la Neapole, în Italia, a apărut, un primar-ticol, de d-l V. A. *Urechidă*, din care reproducem următoarele:

Situațiunea Ligei române, combătând sub nemuritorul drapel al latinității, nu poate să nu intereseze pe lectorii *Revistei Franco-Italiane* și ai lumii latine. Ca președinte al Ligei române am organizat în Octomvrie 1899 serbările italo-române la Forul lui Traian la Roma, sub președinția necomparabilului *Baccelli*. Tot Liga ce preșidează a organizat în anul trecut la Paris acel frumos congres al junimei din toate țările latine.

Tot ca amic devotat al latinității n'am încetat de-a fi în relațiuni cu Italia, Spania, Portugalia și America-latină... Cu toată situațiunea excepțională, ce prin munca mea semi-seculară mi-am creat în țara mea, n'am refuzat să represint în ea ca simplu consul general, micile republici latine din America-de-Sud.

Făptuit am așa în numele Ligei cu speranța, că aceste state depărtate ar ajuta pe România *iredentistă* contra Ungariei?

La mormântul lui Bărnăuțiu.

Frumos a fost la Șimleu. Putea să fie și mai frumos, de nu auziam atâtea vorbe unguerească din gura popilor români. *Unde e un George Sion* al Sălagiului, să le strige cu putere pe văi și pe câmpii:

Vorbiți, scrieți românește
Pentru Dumnezeu!

Ah, ce frumoasă și ce dulce e limba asta românească. Ce mlădioasă e limba românească, Doamne. Și voi vorbiți unguerește. Voi...

Sta! Mânia a dat ear' biciu condeinelui, să mă cert cu Sălageni. Nu. Nu mă cert. O fac asta de altă dată. Că acum potestea mi e alta.

Între festivitățile aranjate în preajma adunării generale a societății pentru crearea unui fond de teatru român au fost puse și excursiuni la câmpul de luptă dela *Gurăslău*, apoi la mormântul lui *Bărnăuțiu*.

Au trecut frumos cele două zile ale mării. Insuficiența a fost mare, căldura caldă și parcă onorabilii oaspeți tânjau de dorul să ajungă odată acasă, ca să poată să se liniștească în răcoarea singurătății. Că nimic nu mai înspăimântător pela adunările noastre, decât nesfârșitul șir în ale mâncărilor și marșul de beuturi.

Oboșiseră toți. Și nici vorbă nu mai era de vre'o excursiune. Unul singur însă ținea minte și nu uită. Bădea *Gheorghe*, iubitul bădea *Gheorghe*.

— Ei, nepoate, apoi așa cred, și tu vii mâne cu noi?

— Unde, băde *Gheorghe*?

— La mormântul lui *Bărnăuțiu*.

— Mă duc.

Cum să nu merg? De-aș fi de o mie de ori mai obosit, friguri de m'ar prinde, la mormântul lui *Bărnăuțiu* tot am să merg.

Românul nu prea știe cinsti locurile sfinte neamului său. Colo în *Tebea*, la umbra goronului lui *Horea*, între gratii de lemn, e mormântul Iacului. Și nimeni nu-l cercetează. Ruinele *Ulpiei* lui *Traian* se prăfuesc sub măcinarea neînduratei vremi și nu este o societate românească, care să grijească cel puțin de amfiteatrul de lângă drum. O palmă de mosaic din salonul vreunui patriciu roman e acoperit cu paie și îngrădit cu nuiele și Românașul de azi ține cloșca cu puil pe el.

Vai, slab mai ești, Române dragă!

De-aș fi de o mie de ori mai obosit, friguri de m'ar prinde, la mormântul lui *Bărnăuțiu* tot am să merg.

Era într'o Sâmbătă ziua de 3 August. O dimineață frumoasă de vară. Plouase noaptea puțin. Așa drumul era ca spălat și

pe frunze ca boabe de argint luciau încă stropii de apă. Pasările cu voie bună umpleau văzduhul de cântare. Nu era chip, să nu se verse dulcea săninătate în suflet.

Terminul de plecare era la opt. Să ceri însă dela Români punctualitate ori dreptate dela Unguri, e tot un drac. Așa trecuse opt și jumătate, când eși din curtea otelului orășenesc trăsura cu patru cai a lui bădea *Gheorghe*. Mergea să aducă pe ilustrul nostru president.

În sfârșit am plecat.

Nu eram mulți. Totuși cinci trăsuri domnești, una patru cai, par'că tot ne era fals; și paisoptiștii din Șimleu cu pipele în dinți se uitau spăriași și mânioși la noi.

În trăsura lui bădea *Gheorghe* ședea gazda, apoi dl *Vulcan* cu doamna. A urmat apoi a doua trăsură cu doamna *Onițiu*, domnișoara *Elena Sântion* (poeta *Elena* din *Ardeal*) și domnișoara *Valeria Branicea*. În a treia trăsură ședea directorul *Onițiu* din *Brașov* cu profesorul *Gavril Precup* dela *Blaj*, eară a patra calesă va fi mai renumită în istoria europeană, căci ea avuse norocul să poarte pe dl *Dr. Valeriu Branicea* însoțit de dl *Nicolae Pop*, și tinerul violonist *Virgil Pop*. În trăsura din urmă, să n'țelege, ședea modest, cum i-se cuvine scriitorul acestor șire.

— Singur?

— A, nu. Nu singur.

— Ei?

— D'apoi mai erau doi domni. Lângă vizitiu ședea tinerul *Cloșca-Iuga*, care pe drum luase dipla și ne cânta doine și marșuri. Era într'adevăr frumos să faci o așa călătorie.

— Ș'apoi?

— Ce apoi?

— Dar' al treilea?

— Hm. De, dacă vrei să-ți spui, apoi de, așa-i; lângă mine ședea — *Dr. Elie Dăianu*.

Vremea însă totuși a trecut. Era frumos drumul, admirabil. Delușoare în stânga și în dreapta, în vale porumbiști înverzite minune, fânațe cu fânul cosit, aerul plin de mirezme, mai departe păduri de stejar și în dreapta, spre sud dela noi munții albaștri ai *Meseșului*. Era frumos.

Soarele urca încet scara cerului și tot mai cald se făcea. Drumul șerpuie printre coline, urcă și coboară. Eu începusem o discuție interesantă cu tovarășul meu...

Ce-i? Trăsura lui bădea *Gheorghe* se oprește, îl vedem pe iubitul moș venind spre noi cu capul descoperit. Stați toți.

— Jos pălăriile, strigă înflăcăratul nostru bătrân, aci e locul luptei dela *Gurăslău*.

Aburditatea unor asemenea acușajuni sare în ochii oameilor onști. Ah! dar scumpul nostru vecin maghiari, să fie cu băgare de seamă! Nu brutalizând, cum fac, cele 3 milioane de supuși unguri cu buze românești, vor isbuti să facă din ei supuși fideli.

România n'are nici un interes să împușneze Ungaria și de mult timp sunt partizanul unei federațiuni a țerei mele cu aceea a Maghiarilor, dar această alianță nu poate fi cimentată pe mormântul a 3 milioane de frați! Să renunțe Ungurii la idealul lor politic imposibil, de o țară cu o limbă unică, cea ungurească; să acorde ei drepturi egale la toți supușii eteroetnici și alianța cu România e asigurată.

Această alianță nu este indispensabilă numai Românilor, ci și Ungurilor, ba chiar la toată Europa.

Numai formând și fortificând această insulă ungaro-română se va pute constitui o baricadă între lumea slavă și cea germană și numai așa Europa va fi asigurată pacea sa universală. Așa se va dobândi un tampon de siguranță pentru ziua cataclismului viitor, rezultând din ciocnirea dintre cele două rase mari umane. Viitorul Ungariei, ca și al României, obligă aceste două state să se înțeleagă, să se stimeze, să se iubească. Românii înțeleg aceasta demult. De ce Ungurii nu văd și ei tot atât de clar ca noi, viitorul amenințător și pentru unii și pentru alții?

Înțelegerea lor cu unele din naționalitățile Peninsulei-Balkanice, va asigura soluțiunea definitivă a cestiunei anevoioase, zică a Orientului. Dar încă odată: imposibil de realizat asemenea alianță, pe cât timp oamenii politici unguri nu vor fi încetă de a persecuta pe frații nostri din Transilvania și din Banat. Este a lucra în contra adevăratelor interese de a continua sistemul actual unguresc.

Toată presa latină onestă și independentă ar trebui să lucreze alături cu Liga română, ca să facă să înțegă guvernul de la Budapesta, ceea ce Liga îi explică în van, adică, că România e convinsă de necesitatea alianței sale cu Ungaria și că ea știe bine, că nu urmărind un ideal opus integrității țării Maghiarilor, va ajunge a fi mai forte, chiar dacă ea ar pute reuni sub sceptrul regelui său Carol I. toate cele 11 milioane de Români, tot s'ar găsi încă prea slabă, din cauza situației sale topografice, care l'ar da de vecin pe Rusia, cel mai mare și mai amenințător stat din Europa.

Ne dăm cu toții jos din trăsuri. Înaintea noastră, pe un delușor, e sătulețul Gurăslău, în dos pe alt delușor, e cătunul Herecleian. Jos în vălceauna netedă e drumul de țeară și drumul de fer între Zălau și Jibău.

Acesta e locul de glorie românească.

Și ce întâmplare! Tocmai atunci, în ziua de 3 August n., când stam tăcut în valea dintre Gurăslău și Herecleian, atunci pe la orele 11 din iz, se împliniau trei sute de ani de când Mihai-Vodă-Viteazul, în valea aceasta a nimicit oștirile ungurești ale lui Báthory Zsigmond.

Astfel aniversarea de 300 de ani a luptei dela Gurăslău am sărbătorit-o pe însuși câmpul de luptă.

Căci în 3 August n. 1601 Mihai-Viteazul și George Basta, cari se împretinise ca Irod cu Pilat, în fruntea a 10.000 pedestri și 8000 călări, deteră strălucita bătălie dela Gurăslău. Armata lui Báthory, ce se ridica la 35.000 oameni, fu desevirșit sfărâmată, toată tabăra cuprinsă, împreună cu 54 tunuri și 130 steaguri. *)

În colțul, ce-l formează calea ferată cu drumul spre Herecleian, pământul e mai ridicat. Sub colinuța aceasta își dorm odihna de veci aceia, cari cu moartea lor au

Nu pretinsul Daco-românism poate deveni fatal Ungariei, ci mai curând persecuțiunile naționalităților, care își întorc privirea tot cu mai multă încredere spre lumea slavă, căreia o parte dintre ele aparțin prin sânge și limbă. Înțelegă presa ungurească și învățații maghiari, că este în interesul patriei lor, de a recăștiga simpatia Sârbilor, Slavonilor, Românilor, Sașilor; facă i să-și iubească patria comună, fără să pretinză a-i desnaționaliza. De ce Svițera nu li ar servi de exemplu? Nu sunt acolo patru naționalități cu limbi diferite, și încetă-au din cauza aceasta, de-a constitui o singură națiune? Ce s'ar întâmpla în ziua când președintele Helveției și-ar pune în cap ca să suprima naționalitățile și limbile diferite, sub pretext de a realiza unitatea națională? Ar fi finele Helveției!

Haide, puțin bun simț, d-lor politicieni unguri!

SPICUIRI.

Contra-efectele maghiarizării.

„Magyar Szó” aduce sub titlul: „Protocoloalele germane ale unei comune maghiare”, următoarele:

„În comuna Nemet-Keresztur de lângă Sopron s'a auzit această dorință revoltătoare. Până acuma în acea comună proto-coalele au fost duse în limba ungurească, dar, se vede că li-s'a urit cu gloria (1? Red.), și apoi vor să rămână demni de numele lor (Nemet-Keresztur), și de aceea la propunerea unui primar cu sentimente germane au hotărât, că proto-coalele comunei de acum înainte le vor duce în limba germană. (Bravo! R.) Această hotărâre e vrednică să provoace în toată țeara cea mai mare revoltă. (Între Judeo-sovinisti! R.) E aproape de necrezut, să se găsească în perioada maghiarizării (sic! R) o comună, care să fie capabilă de atâta retrogradare. Dar avem încredere în congregația comitatului Sopron, că nu va sprobă hotărârea comunei „Nemet-Keresztur” (Dă cu Báffy? R.)

Un efect al politicei de-a umbla după potcoave de cal morți este și acesta. Soviniștii nu pricep? Tari sunt de cap.

căștigat neperitoare mândrie neamului românesc.

Și nimic pe mormântul lor. Earbă și polomiză. Monument de peatră nu-i, nici măcar o cruciuliță de lemn. Români, dragii mei, puneți o cruce pe mormântul ostașilor lui Mihai-Viteazul!

Kram trist acum și tăcut. Așa dornică e inima mea de laudă românească și atâta rușine trebuie să înec în suflet. Era tăcut și tovarășul meu. Cine știe la ce se gândia. Ori gândiam ambii acelaș lucru. Cum trece vremea și neamul nostru nu se mai deșteaptă.

Parcă nu mai era drumul așa de frumos și livada și pădurea nu mai era verde.

Ne-am abătut din drumul mare spre Bocșa-Română. Când intrăm în sat, încep picurile de ploaie. Și ne îndesuim cu toții în casele modeste ale preotului unit. Sosisem așadar în satul lui Simeon Bărnăuț. Un sat curat românesc, mititel, mai mult cătun, casele răslețe, mici, de lemn, latimea de Nord e spălată de rîulețul Crasna, în jur dealuri acoperite cu stejari, sămănături, mai ales porumb, ovės, dar și grâu e frumos, valea e lată.

— S'a oprit ploaia. Să mergem la mormânt.

Și plecăm cam duși cu gândul. Aproape de casa preotului e curtea biseri-

O lămurire.

Deoarece „Gazeta Transilvaniei” și fișica din Timișoara, fără nici un scrupul de conștiință, se ocupă de neînsemnata mea persoană afirmând că eu aș persecuta pe notarul român din Socodor, George Varga, ale cărui fapte le țin sub demnitatea mea de a le constata în public, ca să nu 'mi-se atribuie zicala „qui tacet, consentire videtur” și deoarece ce cu o obrăznicie ne mai pomenită se leagă și de membrii familiei mele, fără nici o sfiială, vin a recunoaște, că da, sunt pruncul aceluși Ioan Lazar care la botezul fratelui meu George Lazar, de prezent avocat în Arad, condus de zelul față de prosperarea bisericii și școalei române, a venit din pușina sa avere a iniția înființarea unei fundațiuni, pentru susținerea bisericii și a școalei din Beius, care astăzi se bucură de un capital de 20 mil coroane; sunt fratele aceluși George Lazar pe care-l accentuează fișica timișoreană, și care din averea câștigată din sudoarea feței sale, deși are o familie numeroasă, este membru fondator al „Astei”, al „Asociațiunii aradane pentru cultura și literatura poporului român”, al „Asociațiunii pentru crearea fondului teatrului român”, al mesel studenților din Brad.

Sunt fratele aceluși George Lazar, care a reconstruit biserica și casa parochială din Vinga, și care din propria inițiativă a întemeiat școala română gr.-ort. din Vinga, care pe lângă edificiul de care dispune, mai are un capital de 1500 coroane; sunt fratele aceluși George Lazar, care înainte de aceasta cu câțiva ani a făcut o fundațiune de două mil de coroane, care mai târziu ajungând la 10 mil de coroane, să distribue ajutor pentru susținerea a 4 tineri români, cari vor studia la gimnaziile din patrie, și la adresa căruia încă n'au sosit colecte pentru scopuri filantropice românești să nu fiu contribuit cu d'narul său, ear' ce privește modesta mea persoană, — deși soartea vitregă nu mi-a făcut posibil să mă pot bucura de meritele membrilor familiei mele, totuși pot afirma cu conștiința liniștită, că de câte-ori interesele bisericii și școalei și ale națiunii mele românești au reclamat modestul meu sprigin, totdeauna am fost la culmea chiemării mele, ceea ce cunosc și redactorii dela foile în cari s'au publicat atacurile malițioase în contra persoanei mele. De almintreia din amintirile corespondențe apare învedereat, că pe „Românul adevărat” preocupat de patima înfricării nu atât hărnicia și românismul notarului George

Varga, pe care îl cunosc tot Românii de bine din comitatul Aradului, la îndemnat să scrie, ci mâncărimea de a ataca persoana Preasfințitului Sale dlui episcop și a Preacuviosiei sale dlui Vasile Mangra, președintele Consistoriului din Oradea-mară, alegând după toate formele și legile bisericii noastre constituționale, uitând zicala, că „cânil latră și carayana merge mai departe”.

Deci să nu 'mi-se iee în nume de rău atunci, când mă văd silit a destina dela mine informațiunile false apărute în numitele gazete, deoarece ce declar, că în viața mea n'am fost contrar oficianților români, ci am fost contrar faptelor răutăcioase ale acelor oameni, cari cu toată ocaziunea au încercat a împiedeca interesele bisericii și școalei, pentru a-și pute spăla păcatele și faptele lor neromânești. — Asemenea declar de calomnie, că m'aș fi aliat cu jidovii contra notarului român, deoarece ce, după-cum am declarat mai sus, eu nu contra persoanei, ci am fost și sunt inimicul răului.

Sunt preot de 25 de ani în Socodor, și la începutul carierei mele, dovedesc cu acte, că biserica din numita comună a avut un capital bisericesc de 3110 coroane, ear' astăzi în urma inițiativii mele se bucură de un capital de 52.000 de coroane. Tot la inițiativa mea s'a reparat sfânta biserică — mare parte prin contribuții benevole, care astăzi numai onoare poate să facă și în fața străinilor.

Nu mă ocup, nici nu sunt curios a cunoaște pe corespondentul numitorilor fol, deoarece ce pasărea se poate cunoaște după glas, și ca de încheiere constat, că toate cele scrise sunt intenționate a mă compromite; nu ulte însă domnia lui, că calomniile pe mine în veci nu mă vor teroriza, și că numai acolo sunt „Diavoli aroganți, unde îngeri sunt fricoși”.

G

preot

Noutăți

ARAD, 16 August n. 1901.

Din cauza sfintei sărbători de Lună și a sărbătorii regnicolare de Marți, numărul proximal al ziarului nostru va apărea Mercuri la ameză.

Majestatea Sa Monarchul, ca în toți anii, așa și de data aceasta, își sărbătorește ziua aniversară la Ischl, în cerc restrâns familiar. — După asta, în 26 August, pleacă

cel. O bisericuță mititică, plecată într-o parte, de scânduri, de sute de ani. Spre sud dela această bisericuță, aproape de gardul curții, un mormânt îngradit cu gratii de lemn, bine îngrijit, sămănat cu flori. La capătul mormântului un mormânt de peatră destul de frumuseț. E cuprins în două cununi de flori vii.

În față monumentul acesta poartă inscripțiunea:

In memoria lui
Simeon Barnuti
n. 1808 21 Iunie
† 1864 16 Maiu
Fiu Sălagiului

Pe latura din stânga cetim:

Poporul romanu
ține minte
de binefaceri
și nedreptate.

În dreapta:

Libertate
fratietate
egalitate
natiunalitate

În dos:

Blasiu 1848 15 Maiu.

Aci își doarme somnul de veci unul dintre cei mai geniali fii ai neamului nostru. Aci odihnește de veci Simeon Bărnăuțiu.

În fața mormântului Iosif Vulcan rești o pioasă rugăciune către geniul lui Bărnăuțiu. Noi stam cu privirile fixate pe mormânt și ne gândiam gândurile noastre. Eu repetam în minte cuvintele nemuritoare „libertate fără naționalitate e moarte pentru noi”.

Rupseiu o floare de pe mormânt alta dintr-o cunună. Sunt acum aci pe masă înaintea mea, presate, oflitate...

Am intrat apoi în bisericuța de scânduri. Da, în așa biserică au crescut cămăterele de granit, în zidirile pompoase și azi s'a încuibat păcatul și pofta de argin. Ce liniște sfântă aci, ce aer înălțător în suflet. Privim tăcuți, ne facem cruce și ieșim. În tinda bisericii sfinți minune „cinci fete bune”, „cinci fete nebune”. Mai aduci aminte, Elenă dragă?

Timpuș noros. În jurul mormântului țărani și țărance. Unii au tipul rupt dela fața mortului, la care am venit. O babă lacrimi în ochi. Onișiu o privește și zice: „Vezi, tocmai fața lui Bărnăuțiu”. Întrebăm de nume. Răspunde „Ana Bărnăuțiu”. Dumnezeu să o binecuvinte.

La picioarele mormântului vedem un tiner cu capul descoperit, cu ochii

*) Tocilescu: Istoria română, p. 108.

Viena, și câteva zile va petrece în Schönbrunn. În 30 August dimineața pleacă la Gänzerndorf, unde va asista la manevrele caveriei, după cari în aceeași zi se reîntoarce la Viena. — În 1 Septembrie va veni la Vesperim, unde va asista la manevrele artileriei și la probele cu nucele tunuri. Va petrece acolo până în 7 Septembrie, apoi se reîntoarce earșei la Viena. După ziua de jale aniversară a morții împărătesei regine Elisabeta, M. J. stătea Sa va veni, în 12 Septembrie, la marșile manevre, ce se vor ține în unghiul dintre Dunăre și Drava, ear' în 18 Septembrie se reîntoarce la Viena, de unde apoi, pe la finea lui Septembrie, va veni în Ungaria, având să petreacă mai mult timp în Budapesta și la Gödöllő.

Intâlnirea Regelui României cu Monarchul nostru. După știrile răspândite în urmă, Regele Carol al României va avea o întâlnire cu împăratul-rege Francisc Iosif.

Ministri la Monarchul. În 14 l. c. n., Majestatea Sa Monarchul a primit în audiență la Ischl pe ministrul-president Körber și pe ministrul comun de finanțe Kállay, ear' a doua zi, 15 l. c., a primit în audiență mai lungă pe ministrul de externe, contele Goluchowsky. Toți au avut să raporteze Monarchului asupra situației.

Doi înalți iubilați. Deodată cu ministrul de honvezi, baronul Fejérváry, și-a sărbătorit jubileul de 50 ani de serv. ciu militar și inspectorul de trupe F.M.L. ul Waldstätten din Viena, fost comandant de corp în Timișoara. După cum se raportează din Viena, iubilantul Waldstätten a primit din acest incident dela Majestatea Sa portretul Monarchului cu propria iscălitură, apoi medalia de aur pentru merite în serviciu în timp de jumătate veac. Ear' Fejérváry a fost decorat cu crucea lui Sfântul Ștefan.

dela Lissa, din 18 Iulie 1866 a avut un rol însemnat în *Ursu de Marginea* și care s'a alăturat cu nimicirea flotei italiene prin flota austriacă, condusă de admiralul Tegethoff, — era să dea naștere la un conflict diplomatic între Austro Ungaria și Turcia. Ziarul „Reichswehr“ i-se telegrafează din Corfu următoarele: Consulul austro-ungar din Durazzo (Albania), care petrecea în concediu, a fost chemat urgent de ministrul de externe să se întoarcă la postul său. În școala grecească de acolo, profesorul de limba italiană a ținut o prelegere despre

ceriu, în mâna stângă ținea o hârtie. Simțim cu toții, că voiește să declameze și ne oprim în gjurul lui. Ear' tinșrul începe cu glas duios:

Acuma nu-i timpul,
In jug, ca și vita,
Să tragem povară.
Sosit-a momentul
Să ștergem robia,
Să fim liberi ear'.

Devisa ta mărească prin inimă ne străbate,
Meru-e repetată de tot ce e român.
Idelle-ți frumoase de sfânta libertate
Pe culme și pe dealuri din buciume răsun.

Și așa mai departe, însuflețit rostia tinșrul teolog oda sa către genul lui Bărbănușu, până la strofa din urmă:

„Virtute strămoșească! Apostol al națiunii,
Primește-o cunună de flori, ce-au răsărit
Din inimile noastre, — sunt flori de-a României, —
Și dulcea-mi sărutare, ș'adormi ear' liniștit!”

Așa cred, că dl Vulcan va publica oda întreagă în „Familia“.

Mă apropiu de tinșrul entusiast în stâng mână.

— Cum te cheamă?
— Perényi.

lupta din Lissa, și încă într'o formă adânc vătămătoare pentru Austriaci. Un funcționar dela consulatul austro-ungar, care din întâmplare era de față la prelegere, s'a revoltat așa de mult, încât imediat a părăsit școala și a raportat autorității sale superioare. Comunitatea religioasă din Durazzo, ca să repare greșeala, a dat expresie adâncului său regret asupra celor întâmplate și a declarat, că drept satisfacție va demisiona îndată pe profesorul de limba italiană. Prin aceasta incidentul pare a fi încheiat.

Fejérváry — contele. Ziarului „Neues Wiener Journal“ din Viena i-se raportează din Budapesta, că ministrul de honvezi, baronul Fejérváry, la toamnă va părăsi portofoliul honvezimei și va intra în pensie. Din acest incident, Majestatea Sa Monarchul îi va conferi titlul de contele.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ convoacă Adunarea generală ordinară la Sibiu, pe zilele 21 și 22 Septembrie st. n. 1901, pe lângă următorul Program:

Ședința I. Sâmbătă, în 21 Septembrie st. n. 1901 la 11 ore înainte de amiază. Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării generale. 2. Constatarea delegaților prezenți. 3. Raport despre activitatea comitetului central în anul 1900. 4. Alegerea comisiunilor: a) pentru examinarea raportului general; b) pentru examinarea rațiociniului pe anul 1900 și a proiectului de buget pe anul 1902; c) pentru studiarea modificărilor propuse la „Regulamentul pentru secțiunile științifice-literare“; d) pentru înscrierea de membri. 5. Propuneri eventuale.

Ședința II. Duminică, în 22 Septembrie st. n. 1901 la 10 ore înainte de amiază. Ordinea de zi: 1. Raportele comisiunilor; 2. Alegerea presidentului, vice-presidentului și comitetului central; 3. Fixarea locului pentru proxima adunare generală; 4. Dispozițiuni pentru verificarea proceselor verbale; 5. Închiderea adunării generale.

Se observă, că eventualele propuneri au să fie prezentate în scris presiului Asociațiunii (în Sibiu, Str. Morii Nr. 8), cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la 8 August 1901. Iosif Sterca Șulățiu, m. p.; Dr. Iliș Ben, m. p., secretar II.

— Cum?

— Da, Perényi, mă rog, Perényi. Eu adevărat s'au Perényi, dar nu știu cum, mă cheamă Perényi.

Da. Era Ioan Perényi din Diosd. Domnul să-l țină.

La masa preotului din loc ne-am încălzit inimile și am plecat apoi mai departe. Pe când treceam earșei prin locul bătăliei dela Gurăslău, o furtună înfricoșată se descarcă asupra noastră. Tunete și fulgere și trăsnete, Doamne ferește. O ploaie, de s'a întunecat lumea. De vină era Dăianu, că tot lângă mine ședea.

A trecut însă și asta. Vremea s'a înseninat și seara cu noapte am sosit la moșia lui badea Gheorghe în Băsești. Aici ne aștepta d-na Elena Hossu Longin cu iubire de soră și cu cină caldă.

Nu vreau să mor, până nu mă voi duce încă odată la badea Gheorghe. Atunci voi povesti despre el și moșia lui.

Deci — la revedere.

Ile Borg.

Grațiar. Din incidentul aniversării Sale a 71-a, Majestatea Sa Monarchul a grațiat pe 23 robi. Toți grațiatul au robit până acum în temnițele austriace.

Un ABC celebru. Toată lumea știe, că creatorii triplei-alianțe au fost: *Andrássy Gyula* (contele), *Bismarck* (prințipe) și de curând decedatul *Crispi*. Inițialele numelui lor în rînd sunt *A, B, C*. Acum, că toți trei se găsesc dincolo, în lumea vecniciei, ca un fapt interesant se poate aminti, că toți trei au murit în rînd *alfabetic*: Mai înainte *Andrássy*, după el *Bismarck* și acum mai în urmă *Crispi*.

Rectificare. În Nrul 31 (dublu) al ziarului nostru s'a publicat convocatorul la adunarea cercuală a despărțimentului „Vérșet“ al Asociațiunii. Din eroare termenul convocării s'a pus pe 20 August în loc de 29 August, ceea ce printr'aceasta se rectifică.

ULTIME ȘTIRI. Pacea Chinei.

Peking, 16 August. Reprezentanții puterilor au subscris deja planul provizor al protocolului de pace, pentru ca prin asta să înduplece guvernele lor a nu mai face modificări întru'insul. Reprezentanții puterilor sunt de credință, că Martia viitoare vor pute să subscrisă protocolul de pace cu plenipotențiații Chinei în chip definitiv.

Războiul buro-englez.

Londra, 16 August. Știrea senzațională mai nouă din câmpul războiului este, că trupe engleze de ale lordului *French* au căzut în cursa Burilor la Bethesda.

POȘTA REDACȚIEI.

X. Îi vine rîndul, — cu oare-cari modificări. Nu te superi?

Fid. Dela amicul n'am primit.

BIBLIOGRAFIE.

Programele școlare.

Cu sfîrșitul anului școlar institutele de învățămînt obișnuiesc a-și publica „Programele“, cari au menirea de a da seamă publicului de modul, cu care a funcționat și de rezultatele pe cari le-a ajuns învățămîntul în cutare sau cutare școală. Sau mai pe scurt: se aduce la cunoștința publicului, prin așa zisele programe, ce progres au făcut școlarii, și cum înțeleg a-și face datoria profesorii.

La locul acesta ne propunem de astădată a ne ocupa pe scurt de chestiunea, cum înțeleg profesorii dela institutele noastre românești a-și face datoria, după cum se dovedește aceasta din „Programele“ ce avem la îndemînă.

Credem că întârzierea noastră, de a ne ocupa abia acum, o lună și mai bine dela sfîrșitul anului școlar, motivată prin faptul că am așteptat să ne sosească — zadarnic — programele dela toate institutele românești capitale, va fi justificată prin dorința noastră de a supune spusele noastre atențiunii corpului didactic acum pe timpul când, terminându-se vacanța recreatoare, luminătorii obștei sunt reclamați la post.

Raportul al XVIII-lea despre gimnaziul superior fundațional din Năsăud pentru anul școlastic 1900/1901, publicat de *Ioan Ghetie*, dir. gimn. subst., avînd pe scoartă același titlu și pe ungurește, afară de două cuvinte funebre, rostite la moartea profesorilor *Octavian Barișiu* și *Ioan Lupoe* (și în duplicat ungurese), nu conține decât o seacă „cronică anuală“, o statistică a învățămîntului.

Va să zică, afară de instrucția în: rosa, rosae... X = ..., profesorii acelu gimnaziu fundațional n'au mai făcut altceva?

Ertesítvény a belényesi gör. kath. főgymnasiumról s a vele egybekötött alsóbb tanodákról 1900/90. tanévre, — este primul titlu, al Programei și românești a gimnaziului lui *Samuil Vulcan*.

Afară de o limbă execrabilă, „biem“ să vedem un articol al dlui director *Ioan Buteanu* despre „Sistematizarea divizibilității numerilor“.

Articolul e redat și pe ungurește, ca să-l poată înțelege elevii români ai institutului.

Mai conține Programul caventului dlui Buteanu, la jubileul de 40 de ani al profesorului dlui *George M. Marinescu*, — și un raport despre sărbătorile Unirei la Beiuș.

Raport despre institutele de învățămînt greco-catolice din Blaș: gimnaziul superior, institutul pedagogic, școala de aplicație și școala de fete pe anul școlastic 1900—1901.

În fruntea acestui raport găsim un studiu asupra poeziei idilice, de dl profesor *Dr. Ioan Rațiu*. Deși greoiu întru-cîtva și lipsit de vederi originale, studiul dlui Rațiu e o lucrare de merit, și întrece, ba nici nu e comparabil, ca limbă, cu discursurile dlui Buteanu. Dl Rațiu se adăpă prea exclusiv din clasicismul antic, lucrînd exclusiv după acel caiet.

Anuarul XXXVIII al gimnaziului mare public român de religie greco-orientală din Brașov, al școlii reale și al școlilor centrale primare pe al 51-lea an școlar 1900—1901, publicat de *Virgil Onișu*, director. Brașov 1901.

Avem în față o publicațiune cu totul deosebită de cele citate mai sus, nu numai ca eleganță exterioară, dar' mai ales ca conținut și redacțiune.

Profesorii nu se tem să dea publicității ceea ce lucrează în conferință. Așa avem un studiu științific modern al dlui profesor *Aurel Ciortea*: *Dare de seamă despre studiile și experiențele mele făcute în vara anului 1900 la Berlin și la Paris în chestiunea laboratorilor de fizică și a fizicii experimentale în genere.*

Publicațiunea mai conține un raport complet despre jubileul de 50 de ani al marelui gimnaziu, cronică școlară, și tabele statistice pentru învățămînt, progres, ajutoare, etc.

Anuarul școlii comerciale superioare greco-orientale române din Brașov pe anul XXXII al existenței sale. Publicat de *Arseniu Vlaicu*.

Conține un studiu despre: *Curenți și razele electrice*, — și altul: *Fizica și expoziția universală din 1900 în Paris*, de dl *A. Ciortea*.

Maș conține: *Date școlare.*

S'au mai primit la redacțiunea noastră: *Programa V.* a școlii civ. gr. cat. publice de fete din Beiuș, redactată de *Vasilie Ștefănică*; *Raportul IV* al școlilor capitale ort. orientale române de băieți și fete din Lugoj, de *George Joandrea*; și — *Anuarul școlii capitale române ortodoxe orientale din Săliște*, de *Dumitru Lăpădat*.

Acest din urmă conține un articol: „Din monografia școlii din Săliște“, a cărui „urmare și fine“ ni se permite pentru ... anul viitor!

Așa ne iei, d-le Lăpădat?

De peste granițele țării am primit: *Jahresbericht* des gr. or. Ober-Gymnasiums in Suczawa. Veröffentlicht am Schluß des Schuljahres 1900/1901 von *Stefan von Repta* Gymnasial-Director.

În fruntea acestui raport găsim un interesant articol scris în limba română: *Despre instrucțiunea limbii române în școlile populare din Suceava*, începînd dela finea secolului al 18-lea până la anul 1854 și despre instrucțiunea limbii române la gimnaziul gr. or. din Suceava dela întemeierea lui până în prezent, de *V. Bumbac*.

Editor. *Aurel Popovici Barcianu*.
Red. respons. *Ioan Russu Știrleanu*.

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

423 39—

IN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Călnad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Băile dr. P. Opre (foste „Katalin“.)

Piața Tököly, colț cu strada Lazar Vilmos.

Pentru domni și dame.

Modern aranjate: băi de aburi, basinuri mari cu apă caldă și rece, — băi de vană. Dușuri excelente.

Pentru bolnavi îngrijire și tratament nou, după cele mai noi cuceriri ale științei.

Prețuri moderate.

508 10—

Cruce dublă electro-magnetică

vindecă și inviorază sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli și uituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, asma, auzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mâni și picioare, reuma podagră, ischias, udulul în pat, influența, în somnia epilepsia circulația neregulată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Inșurirea acestui aparat este că vindecă nu numai din timp în timp ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eară pe de alta parte e cel mai bun scut contra imbolnăvirilor.

lată a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Inșurirea acestui aparat este că vindecă nu numai din timp în timp ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eară pe de alta parte e cel mai bun scut contra imbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei că acest aparat vindecă boale vechi de 15 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost officios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat.

Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi.

624 6—50

Prețul aparatului mare e fl. 3, sau Cor. 6 — folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e fl. 2, sau Cor. 4. — folosibil la copil și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și străinătate e:

Albert Müller, Budapesta, V., str. Vadász 42. K
Colțul str. Kálmán.

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățator; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	—70
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	2—
3.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80
4.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2—
5.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4—
6.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov.	—	2.50
7.) „Răsboiul pentru neatârănare“ de George Coșbuc.	—	1.20
8.) „Vieritul“ — de Petru Vancu,	—	1—
9.) „Terofia Dramel“ — de Dr. Iosif Blaga,	—	3.60
10.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu.	—	1.60
11.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul,	—	1 50
12.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz	—	1.20
13.) „Ioan Botezătorul, tragedie în 5 acte și un preludiu tradusă de Il. Chendi și C. Sandu după Hermann Sudermann	—	2.—
14.) Henric Ibsen „Ziua Invierei“ Epilog dramatic în 3 acte traducere de Il. Chendi și C. Sandu	—	1.—
15.) „Zece ani de mișcare“ literară în Transilvania 1890—1900 de Ilariu Chendi	—	1.—
16.) „Maria Cunțan“ poezii	—	1.50
17.) „Musa Someșană“ Doine și cântece populare	—	—30
18.) „Călătoriile în Rusia“ ale preotului bănățean Mihail Popovici, publicate de N. Iorga	—	—40
19.) „Vatra părăsită“ de Ioan Slavici	—	1.50

La comanda să se mai adauge de fie-care op 10 fleri spese postale.